

Infektioidentorjuntayksikkö

OHJE ESBL-KANTAJALLE

Mitä ovat ESBL-kannat?

Ihmisen iholla, limakalvoilla ja suolistossa on normaalisti runsaasti erilaisia bakteereita, jotka ovat tarpeellisia hyvinvointimme kannalta. Osa normaaleistakin bakteereista kykenee aiheuttamaan tauteja päästessään väärään paikkaan kuten haavaan, vereen tai virtsateihin. Eräät suolistossa normaalisti esiintyvät E.coli- ja Klebsiella-kannat tuottavat useita mikrobilääkkeitä hajottavaa entsyymiä (extended spectrum betalactamase), josta lyhenne ESBL.

Kuinka yleisiä ESBL -kannat ovat?

ESBL on yleistynyt kaikkialla maailmassa 90-luvulta alkaen ja myös Suomessa 2000-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Suomessa ESBL -bakteerien kantajista talletetaan tiedot alueelliseen lääkkeille erittäin vastustuskykyisten bakteerien rekisteriin tartuntatauti-asetuksen § 10 a mukaisesti.

ESBL -infektiolla tarkoitetaan oireita aiheuttavaa tulehdusta. Tavallisin on virtsatieinfektio, haavainfektiot ja verenmyrkytykset ovat toistaiseksi harvinaisia.

Oireeton kantajuus on tavallista ja siitä on kysymys, kun oireettoman henkilön bakteeriviljelynäytteessä todetaan ESBL.

Kuka voi saada ESBL -tartunnan?

ESBL -tartuntoja ilmenee myös täysin terveillä, eri-ikäisillä henkilöillä, joilla ei ole ollut kontakteja terveydenhuoltoon. Tartuntareittejä laitosten ulkopuolella ei tarkalleen tunneta.

Miten ESBL leviää?

ESBL -kannat voivat levitä kosketuksen välityksellä henkilöstä toiseen. Sairaaloissa ja hoitolaitoksissa se on tärkein leviämistapa. ESBL ei leviä ilman välityksellä. ESBL-kantoja on osoitettu useista elintarvikkeista.

Minulla on todettu ESBL. Miten estän bakteerin leviämisen ympäristöön?

Kotona voi viettää täysin normaalia elämää. Tärkeää on, että kädet pestään huolellisesti WC-käynnin yhteydessä ja ennen elintarvikkeiden käsittelyä. Haavan tai virtsakatettrin käsittelyn yhteydessä kädet pestään ennen ja jälkeen, käytetyt hoitotarvikkeet hävitetään muun talousjätteen mukana. Siivouksessa, astioiden ja pyykin käsittelyssä käytetään tavallisia pesuaineita. Oireeton kantajuus ei ole este vierailuille tai ammatissa toimimiselle.

Voidaanko ESBL:a hoitaa?

Oireetonta kantajuutta ei tarvitse hoitaa. ESBL -infektioihin on olemassa useita tehokkaita mikrobilääkkeitä, mutta osa kannoista on sellaisia, joihin tehoavat ainoastaan tietyt suonensisäisesti annosteltavat lääkkeet.

Miksi ja miten ESBL:n leviämistä torjutaan?

ESBL -infektioiden hoito on hankalampaa kuin vastaavien lääkeherkkien bakteerien aiheuttamien infektioiden hoito. Laitoksissa käsien desinfektio jokaisen potilaskontaktin välillä on tärkein tapa ehkäistä ESBL -kantojen leviämistä. Joissakin tilanteissa ESBL -kantajaa hoidetaan sairaalassa ns. kosketusvarotoimin. Aiemmin todetusta ESBL Klebsiella pneumoniae- kantajuudesta on siksi syytä mainita henkilökunnalle aina sairaala- ja muuhun laitoshoitoon joutuessa, vaikka kantajuus olisi todettu vuosia sitten.

Tarvittaessa lisätietoja saa omalta lääkäriltä tai terveyskeskuksen tartuntatautihoitajalta.